

Directievoorzitter Koos Samsom over PTC+-toekomst

‘Dichter bij de klant’

FOTO: TON VAN DEN BORN

▲ **Koos Samsom, directievoorzitter PTC+:** “Ik denk dat er een grotere coherentie moet ontstaan tussen de verschillende vormen van praktijkleren”

De dienstverlening van PTC+ wordt flexibeler, zegt Koos Samsom, sinds 15 november vorig jaar directievoorzitter van PTC+. Programma's worden beter afgestemd op verschillende wensen van klanten. Trainers worden mobieler en het praktijkleren sluit beter aan bij wat er op school en in het bedrijfsleven gebeurt. Coherentie, flexibiliteit, expertise. Dat zijn de bakens. Maar voorlopig zijn het “roerige tijden”, erkent Samsom. Nieuw in het groen onderwijs wordt hij direct geconfronteerd met een stevige reorganisatie. Om PTC+ bedrijfseconomisch gezond te maken, zou er ongeveer eenderde van het personeel uit moeten. “Dat doet veel pijn”, zegt hij. “Dat kun je merken.”

U heeft nu om een beeld te krijgen ptc-vestigingen bezocht en met partners over de toekomst gepraat. Hoe is dat gegaan?
Ik ben nog niet klaar met mijn rondreis. Ik heb nog afspraken met aoc's en agrarische hogescholen staan.

De plus achter Practical Training Centre lijkt wat misplaatst: het wordt juist minder. PTC+ neemt afscheid van ongeveer 140 werknemers en beraadt zich over de toekomst. “We moeten duidelijk maken dat praktijkleren een krachtige toegevoegde waarde heeft,” zegt directievoorzitter Koos Samsom.

Uw ervaring met ondernemen, als voorzitter van de branchevereniging van trainings- en opleidingsinstituten Vetron en elders in het commerciële onderwijs; dat sluit aardig aan bij weg die PTC+ nu gaat, niet?

Dat is ook een van de redenen waarom het bestuur mij heeft aangesteld. Ze wilden graag iemand die als ondernemer had gefunctioneerd. Want op termijn zullen we ons losmaken van de Wet educatie beroepsonderwijs. Dat is een wens van LNV. Dan vervalt een deel van de bekostiging; dan moet je wel zorgen dat je organisatie, of

bedrijf als je dat zo mag noemen, er bedrijfseconomisch goed voorstaat.

Maar dat proces is toch al eerder ingezet?
Ja, het wegvallen van de verplichting dat aoc's praktijkweken plannen en de zoektocht van PTC naar nieuwe markten, dat proces is een jaar of vijf geleden begonnen. We gaan nu door een roerige tijd. Dat hoef ik niet onder stoelen of banken te steken. Want bedrijfseconomisch is het noodzakelijk dat we naar een kleinere omvang gaan. We hebben dat proces bijna afgerond.

► *Het praktijkleren is een enorm krachtig middel om mensen die in een leerfase zitten te confronteren met datgene waar ze het uiteindelijk voor doen*

we zullen duidelijk moeten maken aan de onderwijsinstellingen dat wij, wat praktijkleren betreft, toegevoegde waarde hebben.

140 mensen boventallig?

Ja, dat is 110 fte. Geen gemakkelijke fase; het is toch het loslaten van heel veel vertrouwde gezichten. Het gaat misschien iets te ver om te spreken over een rouwperiode, maar je kan merken aan alle kanten dat het heel veel pijn doet. Er zitten collega's die 10, 20, 30 jaar geleden hier begonnen zijn, maar nu, op basis van afspraken met de vakbonden en de mr, weggaan. Je kunt merken dat dit ons erg parten speelt. We proberen de moed er zo goed mogelijk in te houden.

Er zijn ook een dertig vacatures, daar konden mensen op solliciteren. Hoe zit dat?
We waren georganiseerd rond vestigingen, alle vijf vrij autonoom opererend. De organisatie is gekanteld in

die zin dat we nu vanuit programma's werken; zes landelijk aangestuurde programma's zoals varkens- en pluimveehouderij of akker- en tuinbouw. Die programma's zijn de kern van ons bedrijf geworden; in feite onze software. In al die programma's zijn trainers en instructeurs ondergebracht. Ondersteunende diensten werken, in het kader van de efficiency, zoveel mogelijk centraal; alles wat samengebundeld kan worden, doen we nu op één plek.

De uitvoering is dan op de vestigingen?

Ja, maar niet alleen daar. We gaan ook veel dichterbij de klant werken. Nu hebben we wel een soort onderwijs waar dat niet altijd kan. Toch gebeurt het al dat we aoc-leerlingen niet meer altijd naar de vestiging halen, maar dat we trainers naar hen toe brengen.

Hoe reageren de vestigingen op de reorganisatie?

Dat is heel verschillend. Ik ga volgende week (begin april) weer alle vestigingen langs en dan hebben we bijeenkomsten met alle medewerkers. En dan praat je daarover.

Wat is nu eigenlijk de meerwaarde van PTC+?

Het praktijkleren is een enorm krachtig middel om mensen die in een leerfase zitten te confronteren met datgene waar ze het uiteindelijk voor doen. Je kunt in de klas leren, kennis uit boekjes halen, maar het is heel anders als je het echt voelt.

Maar goed, ze hebben ook beroepspraktijkvorming; daar kun je dat toch ook voelen?

Absoluut, maar praktijkleren is meer. Ik denk dat er een grotere coherentie moet ontstaan tussen de verschillende →

FOTO: PETER BOETZKES

◀ *De bussen die aoc-leerlingen voor hun praktijkschoolweek afleveren bij PTC+ zijn een vertrouwd beeld. Maar er zijn ook al regelmatig situaties waarin de PTC+-trainers naar de aoc-vestiging toegaan.*

Er zijn vormen van praktijkleren die zo kapitaalintensief zijn dat je dat als aoc nooit kunt opbrengen.

vormen van praktijkleren. Niet alleen bij ons, maar ook op school kun je al een stukje praktijkleren plaatsen. Naast de theorie. Dan zijn wij er en dan heb je nog de praktijkstage. Ik geloof dat als er in het groene onderwijs meer coherentie zou bestaan, ook met Aequor en haar rol daarin, de toegevoegde waarde van praktijkleren prominenter is. Maar op dit moment is het nog teveel los van elkaar.

Coherentie in praktijkleren dus, maar er zijn toch ook aoc's die zeggen: "dat wat de ipc's doen kunnen we zelf ook wel"?

Ja, en ik vind het ook heel mooi om te zien hoe aoc's dat oppakken. Daar kan ik ook best jaloers op zijn. Dat ze bijvoorbeeld bij dierv verzorging zeggen: we gaan als de dieren speciaalzaak hier gesloten is, er met de leerlingen aan de slag. Of dat agrarische bedrijven als ze daarvoor voorzieningen hebben, schoolklassen ontvangen. Een goede

ontwikkeling; daarmee maak je duidelijk dat het ook 'om de hoek' kan.

Maar worden jullie dan niet buitenspel gezet?

Het dwingt ons tot creatiever nadenken over hoe wij dit soort dingen doen. Je zou kunnen voorstellen dat, omdat wij toch een aanzienlijke expertise hebben over hoe je praktijkleren vormgeeft, niet de eigen docent meegaat naar die dieren speciaalzaak te sturen, maar een trainer van ons. Een nieuwe vorm van dienstverlening. Hoe dan ook, we zullen duidelijk moeten maken aan de onderwijsinstellingen dat wij, wat praktijkleren betreft, toegevoegde waarde hebben.

Voor veel leerlingen is zo'n praktijkweek een leuk uitje. Wat leren ze er, wat betekent het echt voor hen?

Het heeft toch beperkingen als je dingen leert 'op voorraad', zoals nu vaak gebeurt. Als je pas veel later ziet waarom je iets moest leren, is motivatie lastiger. Hier kun je zien waarom je op school bepaalde stof hebt gehad. En tegelijk mag het leren ook leuk zijn. Ik zie wel dat aoc's zeggen: kunnen we het niet meer in het totale onderwijs integreren? Dat ze bijvoorbeeld twee dagen komen en later nog eens drie dagen. Dat is waar we ons op willen inrichten.

Flexibeler?

Ja, in het contractonderwijs doen we

het immers al. Mensen uit het bedrijfsleven komen niet voor een hele week. We zoeken dus naar vormen waarmee we flexibeler kunnen zijn, dichter bij de klant kunnen werken en die ook gevarieerder zijn. Allemaal dingen waar we nu over praten. En dan de integratie. Je zou je op school kunnen voorbereiden op een praktijkweek; bijvoorbeeld via internet.

Ik hoor regelmatig dat jullie ook een rol willen spelen bij competentiegericht toetsen; de uitvoer van proeven van bekwaamheid in een reële praktijksituatie. Klopt dat?

Ja, in dat kader zijn we onlangs geaudit door het KCE. We merken ook dat er vanuit de aoc's behoefte aan is. We zijn met een aantal aoc's in gesprek, maar dan moeten we wel zorgen dat we aan de normen voldoen die bij zo'n certificering passen.

Mooi, we hebben dus flexibeler programma's, dichter bij de klant, een rol bij praktijkexamens, meer coherentie in praktijkleren en een grotere integratie van de praktijkweken in het normale onderwijsprogramma. Zijn er nog meer zaken? Was het een probleem dat PTC+ met opheffen van de verplichting plotseling commercieel moest gaan werken, maar dat dit er eigenlijk nog niet inzat?

Nou, we halen van onze totale omzet toch zo'n 15 procent uit commerciële contracten. Heel wat, maar nog lang niet genoeg. Het is ook lastig als je bedenkt dat de opleidingsmarkt in Nederland de afgelopen jaren een paar behoorlijke opdollers heeft gekregen. Er is in de hele branche vorig jaar 16 procent minder omgezet. Als je in die markt een commerciële positie wilt verwerven, dan moet je stevig in je schoenen staan.

Daarom vind ik dat we een aantal dingen heel goed gedaan hebben. Zo zijn we in Nederland de grootste opleider op het gebied van de airconditioning. Airco zit in veel landbouwmachines en monteurs moesten die kennis

PTC+ opereert vanuit zes programma's

PTC+ gaat niet meer werken vanuit vijf vestigingen (Barneveld, Ede, Oenkerk, Emmeloord (straks Dronten) en Horst), maar landelijk op zes programma's. De vestigingen zijn uitvoeringslocaties. Het hoofdkantoor, nu nog in Ede en straks in Barneveld, wordt uitgebreid.

De zes programma's zijn:

- ☞ Akkerbouw en tuinbouw
- ☞ Dierverzorging en paardenhouderij
- ☞ Retail en communicatie
- ☞ Rundveehouderij en Plattelandsontwikkeling
- ☞ Techniek, Procestechiek en logistiek
- ☞ Varkens, pluimvee en diervoeder

opdoen. Onze trainers dus ook. Dat hebben ze uitgebouwd. We verzorgen nu voor de Nederlandse automobielbranche alle airconditioningtrainingen. Niet zo bekend in de groenwereld, maar wel bij die klanten. Dat is een beetje de manier. Markten vinden die voortvloeien uit je bestaande kennis. Verder kijken. Kunnen we onze kennis ook in andere sectoren toepassen?

15 procent nu, wat is het streven?

Ik denk dat we moeten streven naar minimaal de helft voor commerciële contracten met bedrijven en de internationale studenten. Dan worden we minder kwetsbaar.

Er zijn vormen van praktijkleren die zo kapitaalintensief zijn dat je dat als aoc nooit kunt opbrengen. Daar heb je landerijen voor nodig, bedrijven, machines, kassen. Ik hoop dat LNV toch de top van het praktijkleren blijft financieren.

Die landelijke sturing; er zit in de programma-aanpak een overstap van een meer regionale gerichtheid van PTC+ naar een landelijke. Ga je dan niet tegen de trend in? Er zijn heel veel partijen op zoek naar de juiste richting. Aoc's, hogescholen, de instellingen eromheen, iedereen zoekt naar de beste weg om de toekomst tegemoet te treden. Ik denk dat één ervan een clustering in regio's is. Maar je ziet ook dat in verschillende regio's een ander onderdeel van de

sector belangrijker is. Zo is Barneveld een sterk centrum voor pluimvee en dierverzorging. Dan kun je dierverzorging ook wel elders in het land doen, maar je kan je voorstellen dat hier een expertisecentrum op dit gebied ontstaat. Zo kun je je in Dronten een expertisecentrum voor akkerbouw denken en in het noorden voor rundveehouderij. Het zware praktijkleren, met geavanceerde technologieën, doe je daar.

Betekent dat ook dat er onderwijs wordt overgeplaatst van Ede naar Barneveld of van Horst naar Oenkerk?

Nee, dat hoeft niet. In Horst hebben we meer jongvee en werken we samen met twee gastbedrijven. Die hebben een aantal dagen in de week het bedrijf opengesteld. We doen er melkveehouderij en ook dierverzorging. Verder hebben we er natuurbeheer en plattelandsontwikkeling.

Ik heb gehoord dat mensen uit Horst bij PTC+ konden blijven als ze bereid waren om in Oenkerk aan de slag te gaan. Klopt dat? Dat soort dingen gebeuren. Het heeft te maken met volgorde waarmee mensen in aanraking komen met boventaligheid. Ik ken een geval waarbij zo'n voorstel is gedaan. Dat is lastig ja, maar het is maar één geval. Aan de andere kant, tegen de achtergrond van de programmasturing, dus dat rundveehouderij centraal wordt aangestuurd, zijn soms trainers nodig in

Oenkerk. Dan moet je misschien een paar dagen in Oenkerk lesgeven, of andersom, ga je vanuit Oenkerk elders training verzorgen.

We willen een betere bezetting op onze capaciteit. Het aantal medewerkers en aantal trainers was zo ingeschaald dat we zelfs in de piekperiode nog 10 procent over hadden. Dan weet je dat je door het jaar heel veel leegloop hebt.

Dat is de achtergrond van de reorganisatie?

Ja, en dan kom ik terug op je vraag over de rondreis. Ik heb met aoc's en hogescholen gesproken, met de AOC Raad en met de collega's van IPC groene Ruimte in Arnhem, en ik zie één grote beweging. Iedereen is op zoek. Er komt vast een keer een moment dat we met z'n allen denken: zo zou het moeten. Dan is het natuurlijk prettig als je gezond bent, als je er bedrijfseconomisch goed voor staat. Deze actie is daarop gericht.

We hadden het net over de meerwaarde van PTC+, zijn er ook zwakke punten?

Ik denk dat we dichter tegen de klant moeten gaan zitten. Ik heb een vraag van een aoc gekregen over wat wij hen kunnen bieden voor hun situatie. Daar kun je samen over nadenken. Wat past daarbij? Je moet bereid zijn tot die openheid, niet denken: we hebben het altijd zo gedaan, dus het zal wel goed zijn. Behoeften veranderen. We moeten bereidheid tonen om te luisteren naar de wensen van onze gesprekspartner. Dat is een houding waar we aan kunnen werken.

Je moet je aan de andere kant ook realiseren dat een leraar of trainer een meester is op zijn gebied. Die moet je niet teveel lastigvallen met hoe het zou moeten. Ik denk dat een goede trainer ernaar streeft om zijn leerlingen verder te brengen. En elke leerling heeft dan een andere aanpak nodig. Dat zie ik ook bij mijn drie kinderen. Die zijn ook totaal verschillend.

Waarop is uw vertrouwen voor de PTC+-toekomst gebaseerd?

Dat is gebaseerd op het feit dat ik denk dat datgene wat we doen echt een belangrijke bijdrage is aan het onderwijsleerproces van de leerlingen van aoc's en studenten van hogescholen en ook voor bedrijven. We leveren iets wat mensen verder helpt. ☺

Ton van den Born